

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת/השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: לרר	שם פרטי: ברטה
---------------	---------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: טננהאוס		בלועזית
שם פרטי איתו נולדתי: ברטה		בלועזית
שנת לידה: 13.1.36	מין: נקבה	בלועזית
עיר לידה: גורמורה		בלועזית
שם פרטי ושם משפחה של האב: מנדל טננהאוס		שם פרטי ושם נעורים של האם: פאני
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: גורמורה	מקום מגורים: רומניה	בלועזית
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: מוגילב (שם העיר או האזור ושם הארץ)		
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: טרנסניסטריה		בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: מוגילב		תאריך השחרור: אפריל 1945
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור גורמורה
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מתי		שנת עליה: 1989

נא ספרי/י על קורותיך לפני ובזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

גרתי בגורמונה עם הוריי, הייתי בת יחידה. הייתי בגן ילדים דוברי עברית, בבית היה טוב, אבי היה הולך לבית הכנסת ואמא שלי הייתה בבית. בבית אכלנו אוכל כשר ושמרנו על כל המנהגים של היהודים. בשכונה היו הרבה ילדים יהודיים. באוקטובר 1941 אני הייתי בת חמש כאשר אבי הגיע ביום שישי בשלוש אחרי צהריים והוא אמר שצריך להיות ברכבת עם כל המשפחה מגורמונה. לקחנו כל מה שהיה אפשר והלכנו לרכבת. נסענו לזוצ'קה באוקטובר היה גשם וקר מאוד, לא היה לנו אוכל וישנו בחוץ על שפת המים. היו שם הנאצים ורומנים שלקחו מאתנו את כל מה שהם יכלו. הנאצים הפכו את העיר שלנו לגטו (גידרו את העיר בגדרות). היו שם סבא וסבתא שלי, דוד ודודה שלי ואח של אבא עם הילדים שלו ויחד איתם היו כל העיר גורמונה.

אני זוכרת שברחוב היו רומנים ודיברו אחד עם השני, האחד אמר: "מה עם השד?" והשני ענה לו: "הם הולכים מפה". כשהגענו לזוצ'קה ישבנו על שפת המים, קיבלנו חדר אחד בשביל 12 אנשים, כולם היו חולים מטיפוס. בבוקר מצאנו מישהו מת על ידנו. באחד הימים אני קיבלתי חום ולקחו אותי לרופא של העיר שלנו והוא אמר לאמא שלי שאני צריכה חדר חם. החדרים שהיו שם היו בלי תקרה ובלי דלת, בלי אור, בעצם לא היה שם שום דבר. כל האנשים שגרו שם נפטרו והבית קברות שלהם היה בחצר של הדירה הזו. בגלל שלא ידעתי לקרוא ההורים שלי סיפרו לי שעל הקיר היה כתוב עם דם "אם עוברים פה יהודים שיגידו קדיש". עד היום לא יודעים מי כתב את זה על הקיר.

ההורים והילדים היו חולים, אני זוכרת שבחורף עברנו על יד הדירה ופתאום באה איזו עגלה, בתוך העגלה היו רק אנשים מתים שזרקו אותם על העגלה. האיש עבר מדירה לדירה כדי לאסוף את כל האנשים המתים. כל המתים היו בלי חפצים. כשאני הייתי בת שש וכן דוד שלי היה בן שבע, עברנו דרך גשר שבנו הנאצים מזוצ'קה לטרנסניציה עם הורים שלי, עם המשפחה של אבא, סבא שלי עוד היה בחיים וסבתא שלי נפטרה שבוע-שבועיים כאשר עברנו לזוצ'קה. אחרי כחודש נפטרה דודה שלי היא הייתה בת 28, הבן שלה נשאר עם הסבא. כולנו התגוררנו באותה דירה.

בטרנסניסטריה היה בית ילדים, אבל הילדים הלכו ברחוב בלי אוכל, בלי נעליים ובלי חפצים ואני זוכרת שהם כל הזמן היו מבקשים ממני קצת אוכל. אם היה לנו מזל אז אבי היה מביא משהו לאכול. אבא עבד שם בכל מה שהוא מצא. היינו שם ארבע שנים עד אפריל 45.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

אחרי המלחמה חזרנו לגורמונה, אני הייתי בת תשע. כשחזרנו הבית היה ריק והכל היה מלא בזבל. אי אפשר היה להיכנס ישר לבית זה לקח זמן. הלכנו לבית ספר ולמדנו בשנה את מה שהפסדנו בארבע שנים. אחרי המלחמה היו בשכונה היו הרבה אנשים יהודים אך לזמן קצר כי אז התחילה עליה לישראל. היינו בתנועות נוער כמו "תורה עבודה", "בני עקיבא", "דרור", והצעירים בני 11, 12 היו נוסעים. ניסינו לחזור לבית ספר, לחזור לשגרה. לא הייתה כל כך עבודה והיה מאוד קשה. דודה שלי הכירה לי בחור במוגילב. כשהגענו הביתה אבא שלי נסע לדאוך שם היה בית חולים כי הוא היה צריך לעשות ניתוח. כשהוא חזר הוא סיפר לנו שהוא פגש בחור יפה, זה היה אותו בחור שדודה שלי הכירה לי אותו. ופעם השלישית התחתנו, התחתנתי ב-53. בעלי עבד כרופא כירורג. בשנת 54 נולדה הבת שלי, אני הייתי בת 19. אבא שלי נפטר ב-79 בגורמונה.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר):

אמא שלי נשארה בגורמונה. ב-87 הבת שלי עלתה לארץ עם הילדה שלה ובעלה ובארץ נולדה להם עוד ילדה. בשנת 89 עלינו אני בעלי ואמא שלי. שלחו אותנו ישר לכרמיאל כי ביתי הייתה גרה פה עם הילדים. אני הייתי באולפן בכרמיאל ובעלי היה באולפן בחיפה כי הוא כבר ידע עברית. בארץ לא קיבלו אותנו יפה והצטערנו שבאנו לפה. לא רצו לתת לנו דירה מהמיגור ונאלצנו לקנות דירה עם משכנתא בעזרתם של קרובים והמעט שהיה לנו מרומניה. בעלי לא קיבל עבודה כי הוא היה בן 64, לכן הוא עבד כמעט ללא שכר. הוא בדק נשים לבדיקת סרטן השד. אני חיה בכרמיאל כבר 24 שנים.

ראיון: מור אסולין

כרמיאל, דצמבר 2013

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

